

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на научна степен
“доктор”

Автор на дисертационния труд: ст. пр. Надя Цанкова Наумова

Тема на дисертационния труд: *Когнитивен подход при изследването на неличната форма -ing в английския език*

Изготвил становището: доц. д-р Теменужка Минкова Сеизова-Нанкова

Дисертационният труд КОГНИТИВЕН ПОДХОД ПРИ ИЗСЛЕДВАНЕТО НА НЕЛИЧНАТА ФОРМА -ING В АНГЛИЙСКИЯ ЕЗИК, който Надя Цанкова Наумова, ст. преподавател във ВВМУ “Н.Й.Вапцаров“, гр. Варна, и задочен докторант към училището, ни предлага за придобиване на образователната и научна степен “доктор“, е собствена, оригинална разработка, върху една, макар и класическа, но винаги проблемна област в английския език. Достатъчно основание за разглеждането на този актуален проблем е поставянето му в свършено нов, неизследван досега контекст. Знае се, че промяната на гледната точка върху наблюдаваното явление естествено води до нови разкрития. Заслуга на докторантката е, че в изследването, за първи път у нас, се обясняват и систематизират разнообразните значения и употреби на тази форма/символ посредством и основно чрез инструментариума на когнитивната граматика (КГ - Ланакър). Така работата се причислява към сравнително малобройната група от подобни разработки. Поради сложната проблематика, напълно обосновано е позоваването на различни теории като радикалната конструкционна граматика (Крофт), компютърната лингвистика (Хобс) и др. Представя се единен, холистичен подход към изучаваното явление. Трудът има безспорен приносен характер, както в методологическо, така и в теоретико-приложно отношение.

Разработването на подобна тема в когнитивен аспект би било сериозно предизвикателство за всеки специалист в тази област. Предимство на авторката е, че подхожда към новите разбирания за изследване на езика с непредубеденост, всеотдайност и дълбок вътрешен усет към новото и актуалното. Показва завидно умение за боравене с тази абстрактна по своята същност и трудна за овладяване материя, а това е дейност на високо техническо и интелектуално ниво. Важно е още да се отбележи, че намирането на подходящите източници, както и финансовите възможности, нужни за набавянето им при нашите условия е почти непосилна

изследователска работа и основателно можем да наречем това истински подвиг. За добрата ѝ осведоменост и компетентност, освен по цитираната литература, може да се съди и по самия труд, където изпъкват потенциалът и възможностите на възприетия подход (за сравнение, например, с различната перспектива, каквато дават структурните подходи).

В дисертационния труд, при ясно установените от авторката граници, се разглежда разбирането за общо-схематичното значение на лексикалния символ Ving, и се третира потенциалните му значения, по-специално, неговите релативни и номинални роли. Разкриват се проявленията му на различни нива на реализация (лексикално, фразово и в процес на комуникация) при използване на когнитивния модел „сцена“ и понятия като събитие и ситуация, за да се изясни неговото абстрактно/схематично и конкретно значение. Традиционно разглеждана като неспрегаема омонимна глаголна форма, изразител на сегашно причастие и герундий, Ving получава дефиниция на „сложна лексикална единица – единство от концептуално съдържание и неговото конструиране“. Проличава промяната в парадигмата на научното изследване, в унисон с виждането за ролята на лексикона и постепенното преливане до стопяване на границата с граматиката. Изследва се синхронното състояние на символа, но се търсят обосновки за неговата семантика и поведение още в диахронното му развитие. Прилага се методът на когнитивно моделиране: профилиране чрез фигура-фон конфигурации – приложено при различното фокусиране на вниманието на Наблюдателя; прототип и мрежа от разширения, свързани с него - при интерпретиране на събития в преден и заден план; холистични гешалт структури, резултат от субективно и обективно възприемане – при номинализираните конструкции, както и конструкционно определяне и извличане на значение – при табличното изразяване на конструкциите. Това не е всичко. Понятия като резолюция и грануларност се използват при посочване на алтернативни концептуализации на езиковия символ. Използва се и се доразвива идеята за въплътения човешки опит, изразен във въплътената субективност, предизвиканата емоция, метонимните разширения и много други. В предложения модел Субект-достъп-Обект по иновативен начин се преплитат основния принцип на иконичност, различните концептуализации и тяхното интерпретиране и се въвежда понятието “въплътен глагол“, който „именува начина на достъп до наблюдаваната сцена“. Дава се подробен списък на глаголи, изразяващи взаимодействието човек-извънезикова действителност: като глаголи за

сетивни възприятия, положение или движение в пространството, контрол и самоконтрол, ментални процеси, емоционално отношение, вербална и невербална комуникация и др. Базирайки се на различни таксономии и теории на глагола (Вендлер, Даути, Нараянан и др.), които, по разбираеми причини, заемат централно място в разработката, и чрез сложни конфигурации на глаголните проекции на понятия като време и пространство, ни дава богати алтернативни интерпретации на Ving. Важно е също да се отбележи, че на фона на съпоставката с инфинитива се постига по-доброто разкриване и представяне същностната природа на Ving. Достига се до редица иновативни решения и се предлага класификация на символните Ving конструкции. Всичко това е илюстрирано с помощта на изграден езиков корпус, съставен от автентичен езиков материал, както по традиционния, добре познат, макар и много трудоемък начин на ръчно ексцерпиране на примери, така и с помощта на използване на съвременните електронни корпуси като източници и включва идентифициране, анализ и класифициране на ресурсите на английския език – една съвсем нелека задача. На практика е осъществен анализ, при който е отчетена взаимозависимостта и единството на когнитивните фактори, от една страна, и на лингвистичните, от друга. Когнитивните параметри отразяват субективното/човешкото възприятие, докато езиковите параметри представят ресурсите на дадения език, но силата на този подход е в здравата спойка между двете. По убедителен начин се изтъква чувствителната и лабилна природа на символа Ving, който de facto е разположен на лексико-граматичния континуум, където се моделира поведението му и се разкриват потенциалните му значения в зависимост от комплексното действие на различните фактори, като потвърждение на първичната хипотеза. В един по-абстрактен план, вече извън рамките на дисертацията, се налага виждането за лабилността в семантичната структура, изразена при съществителното име и глагола, характерна за английския език, ае това е реален проблем за изучаващите езика българи. Използваните в дисертацията методи на индукция и дедукция са придатък към изброените приносни моменти в автореферата. Избраната теоретична рамка и изградената от авторката методология напълно отговарят на сложността на изследваното явление. Те имат определяща роля при осъществяването на поставените цели.

Приложната страна не е цел на изследването и не е развита в детайли, но, парадоксално на пръв поглед, изследването поставя важни теоретични и методологически въпроси за подхода към Ving, а оттам, и за свързаните с него

стратегии на преподаване. Разработката на самия дисертационен труд е провокирана от преподавателската практика на Надя Наумова и развитите в дисертационния труд концепции непременно ще намерят приложение в практиката. Предложените творчески виждания, плод на натрупания опит и знание в процеса на изследването, са отлична база за още по-успешно бъдещо развитие.

Като научен ръководител на Надя Наумова, изразявам голямата си удовлетвореност от съвместната ни работа. Свидетел съм на трудния и сложен процес на научното ѝ израстване. Силно съм впечатлена от нейната упоритост и последователност в извеждане на започнатото до успешен край.

В заключение, след всичко казано до тук, по отношение на разгледаните многопластови аспекти и достойнства на дисертационния труд и за неговата значимост, изразявам своята пълна и безрезервна подкрепа за присъждане на Надя Цанкова Наумова образователната и научна степен “доктор”.

Шумен, 15.06.12

Доц.д-р Теменужка Сеизова-Нанкова